

ANNEX 8

English translation from relevant excerpts from the Belgian Supreme Court (Cour de cassation) decision of September 28, 1984, Arr. Cass., 1984-85, p. 165 et seq.:

“Considering that the tenet “nul ne plaide par procureur” mentioned in the argument is not to be considered under Belgian law as a general principle of law.”

(ULBURGH'S T. DE BELGISCHE LEEUW N.V.)

ARREST

(A.R. nr. 4201)

HET HOF; — Gelet op het bestreden arrest, op 30 juni 1982 door het Hof van Beroep te Antwerpen gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1315, 1382, 1383, 1384 van het Burgerlijk Wetboek en 870 van het Gerechtelijk Wetboek,

doordat het arrest eiser veroordeelt om aan verweerster de som te betalen van 243.402 frank, op grond: dat op 6 mei 1979 een brand is uitgebroken in het pand van eiser en dat er betreffende deze brand ene proces-verbaal werd opgesteld door de politie te Zonhoven en een rapport brandramp nr. 79/25.238/00 *; dat uit de vaststellingen van de politie, evenals uit dit rapport duidelijk blijkt dat de brand ontstaan is bij eiser, en wel vermoedelijk in de voedingskabel van de diepvrieskast, en dat hij is overgeslagen op de woning ernaast toebehorende aan Robert Ulburghs; dat eiser niet betwist dat de brand in zijn woning is ontstaan, ook al geeft hij niet toe dat de brand in de voedingskabel zijn oorsprong vond; dat verweerster dan ook terecht aanvoert dat eiser, op grond van artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek, aansprakelijk is voor de schade aangericht aan de woning van zijn buurman door de brand van zijn eigen woning, ook al kan niet met absolute zekerheid vastgesteld worden welke de precieze oorzaak van deze brand was; dat eiser zich alleen van deze aansprakelijkheid zou kunnen bevrijden door aan te tonen dat de brand door toeval, overmacht of de daad van een derde werd veroorzaakt, maar dat hiervan geen bewijs wordt bijgebracht, en dat hij bijgevoerd aansprakelijk is voor de schade veroorzaakt door de brand van zijn gebouw, ontstaan hetzij door eigen schuld, fout of nalatigheid, hetzij door een gebrek van de zaak zelf, tenzij aangetoond wordt dat de brand is ontstaan door een toeval of overmacht, of door de daad van een derde werd veroorzaakt,

terwijl, eerste onderdeel, de vaststelling van het arrest, dat de brand ontstaan is in de woning van eiser, en vermoedelijk in de voedingskabel van de diepvrieskast, niet aantoonde dat de woning of de voedingskabel van de diep-

vrieskast van eiser door enig gebrek waren aangetast waardoor de brand zou zijn ontstaan; nu geen gebrek van de zaak, die hij onder zijn bewaking had, bewezen is, eiser onwettig tot betaling van schadevergoeding wordt veroordeeld (schending van artikel 1384, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek);

tweede onderdeel, het feit dat de precieze oorzaak van de brand niet met absolute zekerheid kan worden vastgesteld geenszins wegneemt dat, om de aansprakelijkheid van eiser op grond van artikel 1384, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek vast te stellen, dient te worden bewezen dat de woning of de voedingskabel van de diepvrieskast door een gebrek waren aangetast; het arrest een verkeerde toepassing maakt van de regel dat het gebrek, eens aangetoond, niet dient te worden gepreciseerd en de onmogelijkheid de precieze oorzaak van de brand aan te tonen ten onrechte gelijkstelt met het bewijs van een gebrek (schending van artikel 1384, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek);

derde onderdeel, het arrest niet vaststelt dat de brand niet mogelijk ware geweest zonder dat de voedingskabel van de diepvrieskast door een gebrek was aangetast; zodat eiser wordt veroordeeld zonder dat bewezen werd dat hij de bewaking had van een gebrekkige zaak die de brand veroorzaakt heeft (schending van artikel 1384, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek);

vierde onderdeel, nu geen fout van eiser noch enig gebrek van de zaak die hij onder zijn bewaking had, bewezen is, eiser ten onrechte wordt veroordeeld en hem onwettig het bewijs van het tegendeel opgelegd wordt (schending van de artikelen 1315, 1382, 1383, 1384 van het Burgerlijk Wetboek en 870 van het Gerechtelijk Wetboek);

Wat het vierde onderdeel betreft:

Overwegende dat diegene die, op grond van de artikelen 1382, 1383 dan wel 1384, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, schadevergoeding vordert, onder meer moet bewijzen dat de verwerende partij een fout heeft begaan dan wel dat de zaak die zij onder haar bewaking had, door een gebrek was aangetast;

Overwegende dat het arrest het oordeel dat de brand van eisers gebouw veroorzaakt is hetzij door diens eigen schuld, fout of nalatig-

heid, hetzij door een gebrek van de zaak zelf, uitsluitend grondt op de vaststelling dat eiser niet het bewijs levert dat de brand door toeval, overmacht of de daad van een derde werd veroorzaakt; dat het zodoende de in het onderdeel aangewezen wetsbepalingen schendt;

Dat het onderdeel gegronnd is;

Om die redenen, vernietigt het bestreden arrest; beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het vernietigde arrest; houdt de kosten aan en laat de beslissing daaromtrent aan de feitenrechter over; verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Gent.

28 september 1984 — 1^o kamer — Voorzitter: de h. Janssens, afdelingsvoorzitter — Verslaggever: de h. Rauws — Geïntimeerde conclusie van de h. D'Hoore, advocaat-generaal — Advocaten: mrs. Houtekier, De Gryse.

Nr. 75

1^o KAMER — 28 september 1984

1^o RECHTSBEGINSELEN (ALGEMEENE) — RECHTSPREUK * NUL NE PLAIDE PAR PROCUREUR * — GEEN ALGEMEEN RECHTSBEGINSEL.

2^o VORDERING IN RECHTE — BURGERLIJKE ZAKEN — EXCEPTIE VAN NIETIGHEID VAN EEN PROCESHANDELING — DEKKING VAN DE NIETIGHEID — GER.W., ART. 864 — VOORWAARDEN.

3^o SAMENHANG — BURGERLIJKE ZAKEN — GER.W., ART. 30 — VRIJE BROODDELING DOOR DE RECHTER.

4^o AUTEURSRECHT — WET 25 JUNI 1921 TOT HET INNEN VAN EEN RECHT OP DE OPENBAARE KUNSTVEILINGEN, TEN BATE VAN DE KUNSTENAARS, AUTEURS DER VERKOCHE-

TE WERKEN — VERKOPER IN DE ZIN VAN ART. 3 VAN DE WET — BEGRIP.

5^o AUTEURSRECHT — WET 25 JUNI 1921 TOT HET INNEN VAN EEN RECHT OP DE OPENBAARE KUNSTVEILINGEN, TEN BATE VAN DE KUNSTENAARS, AUTEURS DER VERKOCHE-TE WERKEN — VOLGRECHT VASTGESTELD BIJ ART. 2, EERSTE LID — WIJZE VAN BEREKENING.

1^o De rechtspreuk * nul ne plaide par procureur * geldt in het Belgisch recht niet als algemeen rechtsbeginsel (1).

2^o Wanneer een vonnis over de zaak zelve op tegenspraak is gewezen zonder dat de nietigheid van een proceshandeling door een partij is voorgedragen of door de rechter ambtshalve is uitgesproken, is de nietigheid van die handeling gedekt door het vonnis of door dat zij niet vóór enig ander middel werd opgeworpen, naargelang het om een nietigheid als bepaald in art. 862 Ger.W. dan wel om een andere nietigheid gaat (2).

3^o De tussen vorderingen bestaande samenhang, als bedoeld in art. 30 Ger.W., staat ter vrije beoordeeling van de feitenrechter (3).

4^o Onder verkoper als bedoeld in art. 3 wet 25 juni 1921 tot het innen van een recht op de openbare kunstveilingen, ten bate van de kunstenaars, auteurs der verkochte werken, dient te worden verstaan niet alleen degene die, naar burgerlijk recht, zijn eigendomsrecht tegen betaling vervreemdt, maar ook degene die, naar handelsrecht, verkoopt voor rekening van de eigenaar maar daarbij in eigen naam handelt en ten aanzien van de koper en van derden bedingt en zich als een verkoper verbindt (4).

(1) Cfr. Cass., 13 april 1889 (Bull. en Pas, 1889, I, 179) en 2 sept. 1976 (A.C., 1977, 5); FERRIS A., *Droit judiciaire privé*, I, nr. 182; VAN COMFENOLLE, *Le droit d'action en justice des groupements*, biz. 158-161.

(2) Cass., 13 dec. 1972 (A.C., 1973, 376).

(3) Cass., 15 mei 1981, A.R. nr. 2927 en 2928 (A.C., 1980-81, nr. 529).

(4) De wet van 25 juni 1921 tot het innen van een recht op de openbare kunstveilingen, ten bate der kunstenaars, auteurs der verkoch-

(Zie vervolg nota volgende blz.)

5° Wanneer de verkoopprijs ten minste 1.000 frank bedraagt, moet het bij art. 2, eerste lid, wet 25 juni 1921 toegekende volgrecht worden berekend over het geheel van die verkoopprijs en tegen het in dat artikel bepaalde procent naar gelang van de categorie waarin die prijs valt (5) (6).

(Vervolg nota 4 van vorige blz.)

te werken, voert een volgrecht in waarbij aan de auteurs van plastisch — maar niet architecturaal — werk alsook aan de erfgenamen en rechthebbenden der kunstenaars een onvervreemdbaar recht wordt toegekend op een zeker aandeel in de verkoopprijs van het voorwerp waarin het origineel van het oeuvre is vermaterialiseerd, telkens wanneer dit voorwerp wordt ingezet en per opbod wordt toegevoerd in een publieke verkoop (zie art. 1 van de wet).

De verkoper, de koper en de ministeriële ambtenaar die tot de veiling overgaat, zijn, luidens art. 3 van de wet, aan de kunstenaar of diens rechthebbenden solidair dat recht verschuldigd.

In de memorie van toelichting wordt verduidelijkt dat het volgrecht beoogt de kunstenaars en hun erfgenamen in zekere mate te laten delen in de winsten die bij de verkoop van het werk worden gemaakt en die anders hoofdzakelijk aan speculanten, verkopers en handelaars ten goede komen.

Zie *Gedr. St. Kamer*, 1920-1921, nr. 87, blz. 170-173; nr. 141, blz. 298-307; *Parl. Hand., Kamer*, 1920-1921, blz. 1177 tot 1185; *Gedr. St. Senaat*, 1920-1921, nr. 149, blz. 88-89; *Parl. Hand.*, *De exploitatieverrichtingen van de Auteur, Larcier*, 1968, 352-353; *ESSENBOOM ALAIN, Le Droit d'auteur*, blz. 116.

Wanneer de uitbater van een verkoopprijs kunstwerken die hem door derden werden vertrouwd, in het openbaar bij opbod te koop aanbiedt aan het publiek, treedt hij op als commissiehouder in de zin van art. 12 van het Wetboek van Koophandel, d.w.z. hij handelt in zijn eigen naam of onder een firma, voor rekening van een committent (zie *Faucherat L., Traité de Droit commercial belge*, d. I, nrs. 162, 176; *VAN RYN, Principes de Droit commercial*, d. III, nr. 1843; *VAN GERVEN W., Beginselen van Belgisch Privaatrecht*, d. I, Algemeen Deel nr. 150).

(5) Art. 2 van de wet van 25 juni 1921 bepaalt:

Het tarief van het volgrecht is bepaald als volgt:

- 2 t.h. van 1.000 frank tot 10.000 frank.
- 3 t.h. van 10.000 frank tot 20.000 frank.
- 4 t.h. van 20.000 frank tot 50.000 frank.
- 6 t.h. boven 50.000 frank.

Dit recht zal geïnd worden op de verkoopprijs door ieder der werken bereikt.

(Zie vervolg nota 5 volgende kolom.)

(GARNIER T. • S.A.B.A.M. • S.V.)

ARREST

(A.R. nr. 4244)

HET HOF: — Gelet op het bestreden vonnis, op 18 april 1983 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brugge;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97, 107 van de Grondwet, 1319, 1320, 1322, 1680 van het Burgerlijk Wetboek, 17, 43, 2°, 701, 702, 1°.

(Vervolg nota 5 van vorige kolom.)

In de memorie van toelichting betoogde minister van Kunsten en Wetenschappen Destrée:

« Ik stel dus aan de Kamer voor het tarief aan te nemen door den Franschen wetgever toegelaten: behalve dat zijne groote matigheid van aard is aan dit nieuwe recht de sympathie of ten minste de praktische instemming der verscheidene belanghebbenden in te winnen, is er voordeel genoeg tarief tot eenheid te brengen om er toe te komen des te gemakkelijker de maatregelen van wederkerigheid, van nu af reeds beschouwd, tot stand te brengen. Het volgrecht zal geïnd worden op den verkoopprijs in veiling bereikt door elk der kunstwerken afzonderlijk genomen. »

Tijdens het debat in de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd het oorspronkelijk tarief — dat slechts de helft bedroeg van wat uiteindelijk aangenomen werd — te laag bevonden.

Uit de voorbesluiden die door de sprekers werden aangehaald kan worden afgeleid dat de wetgever, die de amendementen tot verbodding van het voorgestelde tarief aannam, dit wijde toegepast zien op de verkiopsom, zonder die in schijnen op te splitsen.

Zo zei o.a. de heer Plerard (*Parl. Hand., Kamer*, 1920-1921, blz. 1179): « Si la loi avait été votée au moment où a eu lieu à Bruxelles, récemment, la vente de la collection Lequime, volci ce que le tarif qui est proposé aurait donné: la Brise Laine d'Arden verdu 35.000 francs aurait assuré aux héritiers d'Arden, 700 francs, ... une nature morte de Henri de Braeckeleer, verdu 34.000 francs, 680 francs; dit is telkens 2 pct. berekend op het bedrag van de prijs ondergebracht in de groep van 20.000 frank tot 50.000 frank, procent dat naderhand verbodding werd.

Niemand kwam op tegen die berekeningswijze van het percentage op de totale verkoopprijs.

Die berekeningswijze strookt met de uitdrukkelijke bedoeling van de wetgever een eenvoudig stelsel van berekening tot stand te brengen.

(Zie vervolg nota 5 volgende blz.)

van het Gerechtelijk Wetboek, 1 van de wet van 25 juni 1921 tot het innen van een recht op de openbare kunstveilingen, ten bate der kunstenaars, auteurs der verkochte werken, 5 en 6 van het koninklijk besluit van 23 september 1921 houdende de toepassingsregels van voorafgeelde wet van 25 juni 1921, en van het algemeen rechtsbeginsel vervat in de termen: « Nul ne plaide par procureur »;

doordat het bestreden vonnis nopens de hoedanigheid van verweerster als volgt overweegt: « (Verweerster) treedt op ingevolge de bepaling van artikel 5 van het koninklijk besluit van 23 september 1921, getroffen in uitvoering van artikel 5 van de wet van 25 juni 1921. Artikel 5 van bedoeld koninklijk besluit bepaalt dat de betalingen van het volgrecht zullen gedaan worden aan de belanghebbende kunstenaars of aan hun rechthebbenden, door toedoen van onder meer een vereniging of syndicaat, te dien einde als lasthebber aangesteld, voorwaarde waaraan (verweerster) voldoet. Zij legt bovendien alle bewijzen van haar aanstelling te dien doeleinde voor, zodat niet meer kan getwijfeld worden aan haar wettig belang en hoedanigheid om als eisster op te treden ter zake. Verder wordt niet betwist dat (verweerster) de rechtspersoonlijkheid heeft, en regelmatig door een advocaat wordt vertegenwoordigd voor de rechtbank. Artikel 6 van het koninklijk besluit van 23 september 1921 heeft in een speciale publiciteit voorzien, die afwijkt van de bepalingen van artikel 1690 van het Burgerlijk Wetboek. De betreffende publicaties in het *Belgisch Staatsblad* worden eveneens voorgelegd.

(Vervolg nota 5 van vorige blz.)

brengen, gesigneerd op het Franse systeem neergelegd in de Franse wet van 20 mei 1920 (Loi frappant d'un droit de profit des artistes, les ventes publiques d'objets d'art).

De Franse wet van 27 okt. 1922 stelde een einde aan de ook in Frankrijk gerezen controverse nopens de berekeningswijze van het volgrecht door te preciseren: « ... et ce calcul du droit de suite sera établi, non par tranches distinctes, mais sur le total complet du prix et au taux applicable à la fraction la plus élevée de ce prix ».

De Franse wet van 11 maart 1957 vereenvoudigde het systeem nog door de invoering van een enkel recht van 3 pct., geïnd op de prijs de vente de chaque oeuvre », voor alle verkopen die 100 Ff te boven gaan.

(6) Het beroepen vonnis van de Vrederechter van Brugge, 2e kanton, uitgesproken op 18 februari 1980, werd gepubliceerd in *Le Journal des Tribunaux*, 1980, blz. 495, met noot van Bunnen, I.

Het betreft enkel een mandaat tot inning en geen overdracht van het betreffend volgrecht. Dit mandaat tot inning is wettelijk geregeld in de zin dat er in handen van (verweerster) geldig kan betaald worden ».

terwijl, eerste onderdeel, het instellen van een vordering « als lasthebber », dus in naam van derden-schuldners, niet dezelfde rechtshandeling uitmaakt als het instellen van een vordering « als eisster », dit is in eigen naam, om *proprio jure* een eigen vordering uit te oefenen; het vonnis derhalve een interne contradictie inhoudt, waar enerzijds voorgehouden wordt dat verweerster « als lasthebber » is aangesteld en aan de voorwaarden voldoet om in die hoedanigheid de vordering in te stellen, en anderzijds dat niet meer kan getwijfeld worden aan haar wettig belang en hoedanigheid om « als eisster » op te treden; dezelfde tegenstrijdigheid in de volgende alinea van het vonnis terugkomt, waar de rechtbank enerzijds stelt dat verweerster kon optreden krachtens artikel 6 van het koninklijk besluit van 23 september 1921, dat « een speciale publiciteit (heeft) voorzien die afwijkt van de bepalingen van artikel 1690 van het Burgerlijk Wetboek », hetgeen impliceert dat verweerster optrad ingevolge een overdracht van schuldvordering en dus *proprio jure*, en anderzijds onmiddellijk daarna zegt dat het een mandaat tot inning betreft; en geen overdracht van het volgrecht; zodat het vonnis in de persoon van verweerster een dubbele hoedanigheid aanhoudt — namelijk als lasthebber en als schuldeiser in eigen naam —, het aldus niet mogelijk maakt na te gaan of verweerster, volgens de rechtbank, een eigen schuldvordering dan wel een schuldvordering voor derden heeft willen opvoerden, althans in zijn motivering argumenten strekkend tot het erkennen van een eigen recht vermenst met argumenten die het bestaan van een lastgeving onderstellen; waaruit volgt dat het vonnis op dit punt voortgaat op dubbelzinnige en inwendig tegenstrijdige motieven, hetgeen met een ontbreken van motivering gelijk staat (schending van artikel 97 van de Grondwet).

tweede onderdeel, in zoverre het vonnis inhoudt dat verweerster als lasthebber heeft gehandeld om de eigen schuldvorderingen, deze uitspraak onvermijdelijk is met de termen van de inleidende dagvaarding, waarin gesteld wordt dat bedoelde volgrechten « door de kunstenaars

naars of hun rechthebbenden aan verzoeker (thans verweerster) afgestaan werden ».

zodat het vonnis hierdoor de bewijskracht van het inleidend dagvaardingsexploot mistek (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek);

derde onderdeel, steeds in zoverre het vonnis inhoudt dat verweerster als lasthebber heeft gehandeld, verweerster dan, zoals door eiser in zijn conclusie werd opgeworpen, bij het inleiden van de vordering de volledige aanwijzing van haar opdrachtgevers moest opgeven; dat deze opdrachtgevers, zijnde naar gelang van het geval de auteur van een werk of zijn rechthebbende, inderdaad als werkelijke eisers moesten vermeld worden met de volledige aanduidingen vereist bij de artikelen 43, 2°, en 702, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek;

zodat het vonnis, door na te laten de nietigheid van de dagvaarding uit te spreken wegens niet-naleving van de door het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven vormvoorwaarden, de schending inhoudt van het algemeen rechtsbeginsel vervat in de termen « Nul ne plaide par procureur » en van de artikelen 43, 2°, en 702, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek;

vierte onderdeel, het vonnis tevens, door dit middel uit eisers conclusie onbetwist te laten, niet gemotiveerd is (schending van artikel 97 van de Grondwet);

vijfde onderdeel, waar verweerster alreeds tekort gekomen is in haar verplichting om de identiteit van haar opdrachtgevers in de procedurestukken te vermelden, één van de voorwaarden voor een geldige vertegenwoordiging door mandataris onvervuld gebleven is,

zodat het vonnis, door desniettemin te oordelen dat verweerster de hoedanigheid heeft om in onderhavige procedure in rechte op te treden, de schending inhoudt van het algemeen rechtsbeginsel vervat in de termen « Nul ne plaide par procureur » en van artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek;

zesde onderdeel, steeds in dezelfde hypothese, de inleidend dagvaarding op verzoek van verschillende eisers een reeks verschillende vorderingen, die niet onder elkander verknocht waren, ingeleid heeft; waaruit een schending blijkt van artikel 701 van het Gerechtelijk Wetboek;

zevende onderdeel, in zoverre het vonnis zou inhouden dat verweerster in onderhavige procedure in eigen naam gehandeld heeft en een eigen vordering uitgeoefend heeft, en ook gerechtigd was dit te doen, deze uitspraak impliceert dat er tussen verweerster en de rechthebbenden van het volgrecht een overdracht van schuldvordering plaatsgegrepen heeft; artikel 1 van de wet van 25 juni 1921 bepaalt dat het volgrecht onvervreemdbaar is; artikel 5 van het koninklijk besluit van 23 september 1921 in het vonnis aangehaald, geen schuldvorderingsrecht aan de aangeduide vereniging verleent en dit ook, gelet op de wettelijke onvervreemdbaarheid, niet kan doen; waaruit volgt dat het vonnis, in die veronderstelling, aan dit artikel 5 een betekenis geeft die met de inhoud ervan onverenigbaar is (schending van artikel 5 van het koninklijk besluit van 23 september 1921) en bovendien aan dit artikel een werking verleent die met de wet strijdig is (schending van artikel 1 van de wet van 25 juni 1921 en van artikel 107 van de Grondwet); artikel 1690 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de overnemer bij de overdracht van een schuldvordering, van een recht of van een rechtsvordering, ten opzichte van derden het bezit eerst verkrijgt door betekening van de overdracht aan de schuldenaar, zodat de overdracht, indien deze in onderhavig geval bestaan heeft, gepaard moet gaan met de betekening; artikel 6 van het koninklijk besluit van 23 september 1921, in het vonnis aangehaald, niet als betekenis heeft en niet tot gevolg kan hebben dat de aangeduide vereniging van het naleven van deze wettelijke bepaling ontslagen werd; waaruit volgt dat het vonnis, steeds in die veronderstelling, aan dit artikel 6 een betekenis geeft die met de inhoud ervan onverenigbaar is (schending van artikel 6 van het koninklijk besluit van 23 september 1921) en bovendien aan dit artikel een werking verleent die met de wet strijdig is (schending van artikel 1690 van het Burgerlijk Wetboek en van artikel 107 van de Grondwet);

Wat het eerste onderdeel betreft :
Overwegende dat uit de context van het bestreden vonnis volgt dat de rechters met de woorden « als eiseres » te kennen geven dat verweerster als lasthebber van de belanghebbende kunstenaars in rechte kan staan als eiser, niet dat zij als

zodanig een persoonlijke vordering instelt; dat de vergelijking met het publiciteitsvoorschrift van artikel 1690 van het Burgerlijk Wetboek blijkens de context niet insluit dat de rechters het bestaan van een overdracht van schuldvordering aan nemen, maar enkel beoogt te antwoorden op een verweer van eiser;

Dat de aangevoerde tegenstrijdigheid niet bestaat en het onderdeel feitelijke grondslag mist;

Wat het tweede onderdeel betreft :

Overwegende dat het vonnis in geen van zijn consideransen zegt dat in de dagvaarding wordt vermeld dat verweerster als lasthebber optreedt; dat het derhalve de bewijskracht van de dagvaarding niet mist;

Dat het onderdeel feitelijke grondslag mist;

Wat het derde, vierde en vijfde onderdeel betreft :

Overwegende dat het in het middel vermelde *adagium* « nul ne plaide par procureur » in het Belgische recht geen rol speelt als algemeen rechtsbeginsel; dat het derde en het vijfde onderdeel, in zoverre zij schending daarvan aanvoeren, niet ontvankelijk zijn;

Overwegende dat artikel 702 van het Gerechtelijk Wetboek op straffe van nietigheid bepaalt dat het exploit van dagvaarding, behalve de vermeldingen bepaald in artikel 43, de opgave moet bevatten van de naam, de voornaam en de woonplaats van de eiser, waaruit volgt dat vermelding van die gegevens betreffende de lasthebber alleen, in de regel aan deze wetsbepaling niet voldoet;

Overwegende evenwel dat, nu de voormelde nietigheid niet voorkomt onder die opgesomd in artikel 862, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek, ze krachtens artikel 864, tweede lid, van dat wetboek gedeekt is indien ze niet wordt opgeworpen vóór enig ander middel;

Overwegende dat eiser voor de eerste rechter de nietigheid van het inleidend exploit van dagvaarding niet heeft opgeworpen; dat hij in zijn conclusie aanvoerde « dat (verweerster) dient te bewijzen dat zij de vertegenwoordigster is van de aangeduide kunstenaars, terwijl tot dan haar eis onontvankelijk is », en derhalve enkel op die grond concludeerde tot de niet-ontvankelijkheid van de vordering;

Dat, nu de nietigheid niet is opgeworpen voor de eerste rechter, het derde onderdeel, in zoverre het schending van de artikelen 43, 2° en 702, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek aanvoert, niet ontvankelijk is;

Overwegende, voor het overige, dat de appelrechters vaststellen dat verweerster alle bewijzen van haar aanstelling als lasthebber van de kunstenaars voorlegt en oordelen dat derhalve niet meer kan getwijfeld worden aan haar wettig belang en hoedanigheid om als eiseres op te treden;

Dat de appelrechters, die zich niet dienden uit te spreken over de nietigheid van het inleidend exploit van dagvaarding, de conclusie van eiser, met betrekking tot zijn verweer uit niet-ontvankelijkheid van de vordering bij gebrek aan hoedanigheid, aldus beantwoorden en een juiste toepassing maken van artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek;

Dat het vierde en het vijfde onderdeel in zoverre niet kunnen worden aangenomen;

Wat het zesde onderdeel betreft :
Overwegende dat de samenhangter vrije beoordeling van de feitenrechters staat, binnen het kader van het bepaalde in artikel 30 van het Gerechtelijk Wetboek;

Dat de schending van die wetsbepaling niet wordt aangevoerd;

Dat het onderdeel derhalve niet ontvankelijk is;

Wat het zevende onderdeel betreft :

Overwegende dat uit het antwoord op het eerste onderdeel blijkt dat, volgens het vonnis, verweerster niet voor zichzelf optrad;

Dat het onderdeel feitelijke grondslag mist;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1315, eerste lid, 1582, 1583, 1599 van het Burgerlijk Wetboek en 3 van de wet van 25 juni 1921 tot het innen van een recht op de openbare kunstveilingen, ten bate der kunstenaars, auteurs der verkochte werken, en van het algemeen rechtsbeginsel van de eerbiediging van de rechten van de verdediging.

doordat het bestreden vonnis, na opgemerkt te hebben dat eiser « betwist ... de hoedanigheid van verkoper te bezitten, zoals bepaald in de wet van 25 juni 1921 », maar dat hij « dubbelzinnig is in zijn houding » omdat hij « deze betwisting zou kunnen oplossen door afschrijven voor te leggen van de betreffende processen-verbaal (...) », oordeelt dat eiser « ten aanzien van (verweerster) als verkoper dient beschouwd te worden », en daartoe als redenen inroept: (a) dat zijn hoedanigheid en de identiteit van de verkopers zou kunnen blijken uit de processen-verbaal van openbare verkoping, die echter niet overgelegd werden; (b) dat hij zich waarschijnlijk tegenover de ministeriële ambtenaar als verkoper heeft laten doorgaan; (c) dat hij geen stuk voorlegt waaruit zijn rechtsverhouding zou kunnen blijken met de personen die bij hem goederen aanbieden, noch onder welke voorwaarden deze goederen worden verkocht; (d) dat alle partijen te goeder trouw moeten meewerken aan de bewijsoverleging, wat van eiser niet kan gezegd worden, en deze beoordeling verder toelicht met de beschouwing dat het enkel deze relatie is (nl. dat eiser « in verband met de wet van 25 juni 1921 ... als verkoper dient beschouwd te worden ... ») die de eerste rechter had beoordeeld, waardoor hij niet steit dat eiser « wel of niet bepaalde vorderingen zou kunnen stellen ten opzichte van partijen die in de beoordeelde relatie niet betrokken zijn of werden », en ten slotte dat eiser « gehandeld heeft in eigen naam », dat verweerster alleen eiser kent; « zodat hij jegens haar persoonlijk schuldenaar is geworden », en verweerster tegenover eiser « deelde rechten heeft, alsof

was gevraagd, af te leiden dat eiser wel de verkoper was; zodat het vonnis, door in deze zin te beslissen, enerzijds de wettelijke regeling inzake bewijslast schendt (schending van artikel 1315, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek), en anderzijds de ten laste van eiser uitgesproken veroordeling heeft laten steunen op een rechtsmiddel (met name het niet overleggen van processen-verbaal) waartegen eiser geen gelegenheid heeft gehad zijn verweer in te brengen, waardoor de rechten van de verdediging werden miskend (schending van het algemeen rechtsprincipe van de rechten van de verdediging);

Wat het derde onderdeel betreft:

Overwegende dat de rechters niet alleen op de in het middel vermelde consideransen steunen om aan te nemen dat eiser moet worden aangemerkt als verkoper, in de zin van artikel 3 van de wet van 25 juni 1921 tot het innen van een recht op de openbare kunstveilingen ten bate der kunstenaars, auteurs der verkochte werken, maar ook op de in het middel niet aangevochten conclusie « dat iedereen weet dat er slechts één proces-verbaal wordt opgemaakt en het ereloon (van de ministeriële ambtenaar) degressief wordt berekend op het geheel van de verkopen, hetgeen natuurlijk veel voordeliger is voor (eiser) »;

Overwegende dat de rechters aldus de bewijslast niet op eiser leggen, maar uit feitelijke vermoedens en onder meer uit zijn gedraging afleiden dat hij zich « als verkoper » heeft gedragen;

Overwegende dat eiser in zijn conclusie, neergelegd op 29 januari 1982, zelf stelde: « dat echter ter zake de verkoper wel gekend is en kan worden (al kan de exploitant onmogelijk bij elk te koop aangeboden stuk de eigenaar vermelden) »; dat eiser aldus omtrent de inhoud van het proces-verbaal verweer heeft gevoerd;

Dat het onderdeel feitelijke grondslag mist;

Wat het eerste onderdeel betreft :

Overwegende dat de rechters niet oordelen dat eiser verkoper is in die zin dat hij een eigendomsrecht dat hij zelf had aan de koper heeft overgedragen, maar wel beslissen dat hij als verkoper moet worden aangemerkt omdat hij, als lasthebber, in eigen naam heeft gehandeld;

Dat het onderdeel, dat op een verkeerde lezing van het vonnis berust, feitelijke grondslag mist;

Wat het tweede onderdeel betreft :

Overwegende dat de wet van 25 juni 1921 ertoe strekt, ter gelegenheid van elke openbare verkoping van een kunstwerk, ten behoeve van de maker daarvan of diens rechtverkrijgenden, het volgrecht te doen betalen door diegenen die bij de verkoop een geldelijk belang hebben; dat het derhalve strookt met de opzet van de wet onder « verkoper » als bedoeld in artikel 3 te verstaan niet alleen degene die, naar burgerlijk recht, zijn eigendomsrecht tegen betaling vervreemdt, maar ook degene die, naar handelsrecht, verkoopt voor rekening van de eigenaar, maar daarbij in eigen naam handelt en ten aanzien van de koper en van derden bedingt en zich verbindt als een verkoper;

Overwegende dat de rechters vaststellen dat eiser als veilinghouder optrad en in eigen naam handelde; dat zij op grond van die vaststellingen zonder schending van de genoemde wetsbepaling hebben kunnen beslissen dat eiser als verkoper in de zin van die wetsbepaling moest worden aangemerkt;

Dat het onderdeel faalt naar recht;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 4 van de wet van 25 juni 1921 tot het innen van een recht op de openbare kunstveilingen, ten bate der kunstenaars, auteurs der verkochte werken, 5 van de wet van 18 april 1888 op het gebruik van de Nederlandse taal inzake wetgeving en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis nopens de vordering van de Franse kunstenaars overweegt dat « deze gesteund (is) op de bepaling van artikel 4 van de wet van 25 juni 1921, nu de Belgische kunstenaars equivalente rechten in Frankrijk werden toegezegd en omgekeerd ».

terwzijl artikel 4 van de wet van 25 juni 1921 voorschrijft dat de reciprociteit zal vastgesteld worden « bij in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt koninklijk besluit » (Franse tekst: « par un arrêté royal publié au Moniteur belge »); het koninklijk besluit van 5 september 1923, dat volgens een bericht verschenen in het Belgisch Staatsblad op 13 oktober 1923, aan de Franse kunstenaars en aan hun rechtverkrigenden « gelijkwaardige rechten toekent als die welke bij de wet van 25 juni 1921 aan de nationale kunstenaars worden verleend », niet in het Belgisch Staatsblad werd bekendgemaakt en bijgevolg enerzijds, met toepassing van artikel 5 van de wet van 18 april 1898 geen bindende kracht heeft en anderzijds niet voldoet aan de voorwaarden van bekendmaking, gesteld door artikel 4 van de wet van 25 juni 1921; eiser bij conclusie het ontbreken van de vereiste publicatie van het koninklijk besluit had ingeroepen, en het vonnis hierop niet antwoorde, waaruit blijkt dat het vonnis het koninklijk besluit van 5 september 1923 toepast ondanks de afwezigheid van regelmatige publicatie ervan (schending van artikel 5 van de wet van 18 april 1898 en van artikel 4 van de wet van 25 juni 1921), en de conclusie van eiser op dit punt niet beantwoordt (schending van artikel 91 van de Grondwet) :

Overwegende dat de rechters niet ontkennen dat onder de verkochte kunstwerken werken zijn van Franse kunstenaars en beslissen dat het volgrecht op alle werken toepassing vindt zonder te antwoorden op het verweer van eiser ten betoge dat aan artikel 4 van de wet van 25 juni 1921 niet is voldaan, nu het koninklijk besluit van 5 september 1923 niet in zijn geheel in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt;

Dat het middel in zoverre gegrond is;

Over het vierde middel, afgeleid uit de schending van artikel 2 van de wet van 25 juni 1921 tot het innen van een recht op de openbare kunstveilingen, ten bate

der kunstenaars, auteurs der verkochte werken,

doordat het bestreden vonnis beslist dat voor de berekening van het volgrecht « de betreffende tekst dient getierpreerd te worden in deze zin, dat er gerekend wordt met één vast percentage, afhangend van de bereikte verkoopprijs », terwijl de tekst een tarief per schijf vaststelt, en het tarief dan ook per schijf moet berekend worden,

zodat het vonnis, dat de schijven volledig negeert en door vaste percentages vervangt, niet wettelijk verantwoord is (schending van artikel 2 van de wet van 25 juni 1921);

Overwegende dat artikel 2, eerste lid, van de wet van 25 juni 1921 bepaalt: « Het tarief van het volgrecht wordt bepaald als volgt: 2 pct. van 1.000 tot 10.000 frank; 3 pct. van 10.000 tot 20.000 frank; 4 pct. van 20.000 tot 50.000 frank; 6 pct. boven 50.000 frank. Het recht zal geïnd worden op den verkoopprijs door ieder der werken bereikt »; dat in de wettekst, anders dan in vergelijkbare bepalingen van het Wetboek der Registratie, Hypotheek- en Griffierechten, het Wetboek der Successierechten en het Wetboek van de Inkomstenbelastingen, niet wordt gezegd dat het een evenredig recht of van een tarief per gedeelten of « schijven » betreft;

Dat hieruit volgt dat het recht moet worden berekend over het geheel van de verkoopprijs, zodra die naar het tarief bepaald voor verkopen die een bepaalde prijs bereiken welke binnen de aangegeven orde van grootte valt;

Dat het middel faalt naar recht;

Om die redenen, vernietigt het bestreden vonnis, maar enkel in zoverre het eiser veroordeelt met betrekking tot werken van Franse kunstenaars en beslist over de kosten; verwerpt de voorzitting voor het overige; beveelt dat van dit arrest

melding zal worden gemaakt op de kant van het gedeeltelijk vernietigde vonnis; veroordeelt eiser in drie vierde van de kosten; houdt de overige kosten aan en laat de beslis-sing daaromtrent aan de feitenrechter over; verwijst de aldus beperkte zaak naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Kortrijk, zitting houdende in hoger beroep.

28 september 1984 — 1^e kamer — Voorzitter : de h. Janssens, afdelingsvoorzitter — Verslaggever : de h. Soetaert — Gelijklopende conclusie van de h. D'Hoore, advocaat-generaal — Advocaten : mrs. Claeys Botuëart, Bützler.

1^e KAMER — 28 september 1984

ARCHITECT (TUCHT EN BESCHERMING VAN DE TITEL) — VERBOD VOOR AMTENAREN EN BEAMTEN ALS ARCHITECT OP TE TREDEN — TOEPASSELIJK OP TIJDELIJKE AMTENAREN EN BEAMTEN.

Onder de in art. 5, eerste lid, wet 20 feb. 1939 tot bescherming van de titel en van het beroep van architect bedoelde ambtenaren en beamten, aan wie het volgrecht is, buiten hun functies als architect op te treden, zijn niet alleen de vast benoemde maar, in beginsel, ook de tijdelijke ambtenaren en beamten begrepen (1) (2).

(1) Raadpl. : Cass., 25 april 1980 (A.C., 1980, 766); Brussel, 12 dec. 1958 (Pas., 1959, II, 183); Gent, 5 feb. 1966, R.W., 1966, kol. 1592; Dr. Becker A., La protection du titre et de la profession d'architecte, blz. 95; DELVAUX A., Traité juridique des Bâtisseurs, Bruylant, 1968, d. I, blz. 402, nr. 232; RUGAUX P., L'architecte, le droit de la profession, blz. 126, nr. 153; R.P.D.B., Complément, t. II, blz. 486, nr. 322.

(2) In dezelfde zin : art. 9 van het K.B. van 5 juli 1987 tot goedkeuring van het door de nationale raad van de Orde der Architecten vastgesteld reglement van beroepspllichten.

(MEYSMAN T. CLAESSENS)

ARREST

(A.R. nr. 4256)

HET HOF; — Gelet op het bestreden arrest, op 8 december 1982 door het Hof van Beroep te Antwerpen gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 5, eerste lid, van de wet van 20 februari 1939 tot bescherming van de titel en van het beroep van architect, als gewijzigd door het enig artikel van de wet van 12 juni 1969, en 1382 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het arrest eisers vordering tot schadevergoeding gericht tegen verweerder, ongegrond verklaart, op grond: « dat niet bewezen is dat door Claeuenss founten of tekortkomingen waardoor schade aan Meysman veroorzaakt werd, begaan zou hebben; dat hij als tijdelijk architect in dienst van de stad Antwerpen opdrachten buiten zijn ambt mocht aanvaarden; dat hij tijdens het aanvaarden en uitvoeren van de opdracht geen vast benoemd ambtenaar-architect was; dat geen wettelijke bepalingen door hem geschonden werden; ... dat niets Claeuenss belette als architect voor de verbouwingen op te treden ».

terwzijl krachtens artikel 5, eerste lid, van de wet van 20 februari 1939 tot bescherming van de titel en van het beroep van architect, de ambtenaren en beamten van de Staat, de provincies, de gemeenten en de openbare instellingen, buiten hun functies, niet als architect mogen optreden, ongeacht of het gaat om tijdelijke, dan wel om vast benoemde ambtenaren, zodat, door het bestaan van deze onvernegbaarheid afhankelijk te stellen van de voorwaarde dat verweerder « vast benoemd ambtenaar-architect » zou zijn, het arrest de toepassing van voormeld artikel 5, eerste lid, doet afhangen van een voorwaarde die deze wetsbepaling niet bevat en bijgevolg niet wettig eisers vordering tegen verweerder op deze grond ongefond heeft kunnen verklaren (schending van de in het middel aangeduide wetsbepalingen) :

Overwegende dat artikel 5, eerste lid, van de wet van 20 februari 1939 betreffende de bescherming van de titel en het beroep van architect, ge-